

NICK DE SEMLYEN

**POSLEDNÍ
AKČNÍ HRDINOVIA**

**TRIUMFY A PÁDY KRÁLŮ
HOLLYWOODSKÝCH BITKÁROV**

NICK DE SEMLYEN

**POSLEDNÍ
AKČNÍ HRDINOVIA**

**TRIUMFY A PÁDY KRÁLOV
HOLLYWOODSKÝCH BITKÁROV**

Preložil Peter Tkačenko

IKAR

Nick de Semlyen
THE LAST ACTION HEROES

Copyright © 2023 by Nick de Semlyen
All rights reserved including the right of reproduction
in whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Crown,
an imprint of the Crown Publishing Group,
a division of Penguin Random House LLC
Translation © 2024 by Peter Tkačenko

Jacket design: Anna Kochman
Jacket illustration: Mark Stutzman
Author photograph: Steve Schofield
Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

Z anglického originálu The Last Action Heroes
(Crown, New York 2023) preložil Peter Tkačenko.
Redigovala Tatiana Búbelová.

Obálku podľa originálu upravil Augustín Putera.
Technická redaktorka Helena Oleňová.

Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava v roku 2024
ako svoju 2 324. publikáciu v elektronickej podobe.
Sadzba a zalomenie do strán 3H creative studio, s. r. o., Bratislava.

ISBN 978-80-551-9748-7

Pre MC

Ak vediete vojnu, robte to energicky a rázne.

– Napoleon Bonaparte

*Vrazím ti toľkokrát pravačkou,
že budeš prosiť o ľavačku.*

– Chuck Norris

PROLÓG

SPADLI Z OBLAKOV. A s ich príchodom sa pominula akákoľvek nádej na mier.

V Cannes sa schyľovalo k dosiaľ nevídanému filmovému festivalu. Keď v jedno lenivé sobotné ráno 12. mája 1990 vyšlo slnko, v tomto pobrežnom francúzskom meste to žilo. Večer sa mal začať štyridsiaty tretí ročník najprestížnejšej oslavy kinematografie na svete.

Na Promenade de la Croisette si imitátor Andyho Warhola pod hrubou vrstvou bieleho púdro vychutnával svojich pätnásť minút slávy. Filmoví nadšenci, ktorí mali to šťastie zúčastniť sa na otváracjej galaprojekcii *Snov*, najnovšieho filmu japonského režiséra Akiru Kurosawu, rozoberali jeho obsah a prekvapivú roličku Martina Scorseseho v úlohe Vincenta van Gogha. Ďalší sa tešili na nadchádzajúce premietanie ďalších intelektuálne provokatívnych filmov, akým bola čierna komédia ruského režiséra Sergeja Soloviova *Čierna ruža je emblém smútku, červená ruža emblém lásky*.

Bola to mekka milovníkov hustého filmového podtextu a spaľujúco horúcej *café allongé*. Tam sa zapisujú poznámky. Po projekcii zaznieva ohlušujúci potlesk. Rozoberá sa stav ľudstva.

A vtom sa na pristávaciu dráhu s rachotom znieslo prúdové lietadlo.

Masívne telo prenajatého luxusného Boeingu 747 na trase z Los Angeles bolo nablýskané do oslepujúceho lesku. Kým dorazil do svojho cieľa, prekonal desaťtisíc kilometrov. A bol preplnený omračujúcou vzorkou popredných Američanov (filmových hviezd, režisérov, producentov), ktorí neboli známi práve najkultúrnejším správaním.

„V tom lietadle sa viezol celý Hollywood z roku 1990,“ vybavuje si James Cameron, ktorý v Kalifornii ako posledný vstúpil na palubu, len čo v rýchllosti dokončil prvý koncept scenára filmu *Terminátor 2: Deň zúčtovania*. „Keď som dorazil na letisko, všetci mi ironicky zatlieskali za to, že meškám.“

„Bol to neveriteľný let, zázračný výlet,“ vraví režisér Renny Harlin, ktorý vo svojom najnovšom filme *Smrtonosná pasca 2* práve vyhodil do vzduchu dve lietadlá a polovicu letiska, no napriek tomu nemal zakázané lietať. „Nemohli sme sa sťažovať na nedostatok kaviáru, šampanského a podobných vecí.“

Očividne bolo k dispozícii aj o čosi ostrejšie občerstvenie. „Keď sme sa po medzipristátí na dotankovanie v Maine opäť zdvihli do vzduchu, po dvadsiatich minútach sa v reproduktoroch ozval niečí hlas a oznámil: ‚Odteraz sme mimo amerického vzdušného priestoru,‘“ spomína si autor pôvodného scenára filmov *Smrtonosná pasca* a *Komando* Steven de Souza. „A z ničoho nič sa objavili drogy. Ľudia si na sklápacích táckach ťahali čiary kokaínu. Vtom ma ktosi potľapkal po pleci a Michael Douglas mi podal džoint.“

V tej chvíli bol Douglas doslova opojený, a platilo to aj v prenesenom zmysle slova, keďže mal na konte čerstvé zárezy v podobe filmov *Wall Street* a *Osudová príťažlivosť*. Najväčšími zvieratami na palube však boli dve filmové hviezdy, od ktorých by málokto čakal, že dokážu desať hodín dýchať ten istý vzduch. Po viac než desiatich rokoch nelútostných súbojov sa Arnold Schwarzenegger a Sylvester Stallone konečne nechali presvedčiť na spoločné verejné

vystúpenie. Malo sa uskutočniť pri príležitosti obrovskej oslavy na počesť štúdia Carolco Pictures, ktoré v uplynulom desaťročí financovalo množstvo bombastických akčných filmov.

Na letisku v Cannes dostal každý VIP hosť pri vystupovaní obálku, v ktorej sa nachádzalo 2 000 frankov, teda ich víkendové vreckové. Vzápätí ich odprevadili ku konvoju čakajúcich čiernych mercedesov so šoférmi, ktoré mali v nasledujúcich troch dňoch k dispozícii. Vozidlá vybavené modro-červenými majákmi na streche si po pobreží s hukotom razili cestu k nechutne luxusnému Hotelu du Cap-Eden-Roc. Tam ich čakalo soirée za miliónov dolárov, najdrahšie, aké kedy Cannes videlo. O hlučnú zábavu sa postarala jedna z najvychytenejších kapiel sveta Gipsy Kings, ktorú na miesto dopravili samostatným lietadlom. K hosťom z lietadla sa pridalo ďalších 240, ktorí sa hmýrili na obrovskej terase s výhľadom na more. Nechýbali medzi nimi Mick Jagger (ktorý na záver tancoval na stole so svojou priateľkou Jerry Hallovou), Jean-Claude Van Damme, Dolph Lundgren, Sharon Stonová či Clint Eastwood, ktorý bol ubytovaný v tom istom hoteli a vravel si, že sa pôjde pozrieť, kde sa berie ten hluk.

Keď zapadlo slnko a personál priniesol čerstvé morské plody, oslava prepukla na plné obrátky. Nad Cannes vybuchovali ohňostroje, ktoré na oblohe znázorňovali názvy nadchádzajúcich projektov z dielne Carolco a s nimi spojených osobností. „Ohňostroj nad Croisette vyčaroval obrovský nápis TERMINÁTOR 2,“ spomína Cameron, ktorého dodnes neopúšťajú vtedajšie dojmy.

Na ten deň nikto zo zúčastnených nezabudne, bola to ukážka rýdzej výstrednosti. Nehovoriac o kakofónii zvukov, ktorá triezvejších návštevníkov Cannes (tých, čo zrejme až dosiaľ rozoberali plusy a mínusy zmienenej ruskej komédie) vyhnala do izieb. „Bola to najlepšia oslava v dejinách,“ chvásta

sa spoluzakladateľ Carolco Pictures a organizátor večierka Mario Kassar. „Boli na nej všetci a pravdepodobne sa to viac nikomu nepodarí zopakovať.“

Udalosť poznamenal len jeden panický okamih. Kassar si prichystal ranu z milosti: jagavý okamih, ktorý mal zatieniť ešte aj veľkolepý ohňostroj, no vyžadoval si rovnako opatrné zaobchádzanie. Uprostred večierka sa mal odohrať dramatický príchod Schwarzeneggera a Stalloneho, dvoch gigantov akčného filmu, za ktorými do kín pritekali milióny a milióny dolárov a z ktorých sa medzičasom stali žijúce a dýchajúce legendy. Nikdy nesúhlasili so spoločným účinkovaním vo filme, ale teraz sa mali objaviť na jednej terase. Mal to byť najväčší marketingový kúsok Carolco Pictures, oteplenie vzťahov, ktoré zatieni hocijaký úspech na poli medzinárodnej diplomacie. Lenže Stallone ani Schwarzenegger nemienili ustúpiť v kľúčovej otázke: kto z nich sa na večierku ukáže ako prvý. Na chvíľu utlmená rivalita sa odrazu nanovo rozhorela.

„Všetci čakali vonku a všetci si kládli rovnakú otázku: Kto vojde ako prvý a kto až druhý?“ predstavuje si Kassar. Organizátorov večierka oblieval pot. Je možné, že by to po toľkých výdavkoch celé stroskotalo na zrážke eg? Každému, kto niečo vedel o vzájomných vzťahoch týchto dvoch hviezd, muselo byť jasné, že je to rozhodne možné. Kassar preto neváhal a konal.

„Urobil som si s nimi niekoľko spoločných fotiek – s jedným zľava a s druhým sprava,“ opisuje, „na ktorých mi držali ruky vo vzduchu. A potom som povedal: ‚Dobre, teraz podme!‘ A vtedy som sa tam objavil s oboma naraz. Tým sa problém vyriešil.“

Keď sa Schwarzenegger v zeleno-žltej havajskej košeli objavil na večierku, pohľadom preskúmal tanečný parket ako Terminátor motorkársky bar. To isté urobil Stallone v košeli, saku a slnečných okuliároch. A vtom na údiv všetkých

prítomných sa k sebe obrátili čelom, chytili sa za ruky, dali sa do tanca a do kruhu krepčili na parkete.

Prítomné slávne tváre sa tomu s potešením prizerali. Boli súčasťou veľkolepého okamihu, keď nastalo dlho očakávané prímerie a dve obrovské egá napokon splynuli v dokonalej harmónii.

Vtom sa Stallone náhle zaškeril a zmeravel.

„Bohajeho,“ povedal Schwarzeneggerovi. „Vedieš ma. Neznášam to.“

Amerika sedemdesiatych rokov zúfalo volala po hrdinovi. V poslednom roku predchádzajúceho desaťročia tento národ dobyl Mesiac. Medzitým sa to však pokazilo. V zahraničí národnú pýchu Američanov naštrbila katastrofálna porážka vo Vietname. Na domácej pôde sa musel porúčať prezident, ktorý čelil žalobe a protestom. Demonštranti na nich niesli transparenty, na ktorých bolo písmeno „x“ v Nixonovom mene nahradené svastikou. Po druhej svetovej vojne bujnejúce hospodárstvo chradlo, akcie počas osemnástich mesiacov klesli o štyridsať percent a krajinu kvánila nezamestnanosť. Všade prekvital nový pocit zmaru, ktorý bol taký intenzívny, že ho prezident Jimmy Carter v roku 1979 spomenul aj vo svojom prejave o stave únie. „Táto kríza zasiahla samotné srdce, dušu a ducha nášho národa,“ vyhlásil s vážnou tvárou. „Túto krízu pozorujeme v narastajúcich pochybnostiach o zmysle našich životov a v strate spoločnej viery v poslanie nášho národa.“

Ponuka hrdinov sa vyčerpala, čo v neposlednom rade platilo aj pre filmové plátno. Drsný Harry Callahan v podaní Clinta Eastwooda síce oslovil masy, ale príjmy z projekcií sa stenčovali (v tretej časti *Náhly úder* vystupuje aj prdiaci buldog Meathead). Ďalší muž zákona, násilník Popeye Doyle s divokým pohľadom z *Francúzskej spojky* v podaní Gena Hackmana bol zámerne vykreslený ako nie veľmi sympatická postava.

Ako oslňujúce svetlo na konci tunela sa na okamih objavila hongkonská ikona bojových umení Bruce Lee. Ten v Amerike zaznamenal komerčný úspech, no sotva mesiac po hollywoodskej premiére filmu *Drak prichádza* tragicky zomrel. Pokiaľ ide o vlnu černošských filmov, ktorá dostala názov *blaxploitation*, film *Detektív Shaft* z roku 1971 s Richardom Roundtreem s polmiliónovým rozpočtom zarobil v kinách trinásť miliónov a v sedemdesiatych rokoch inšpiroval množstvo filmov s charizmatickými hercami od Pam Grierovej po Jima Browna. No napriek tomu, že tento subžáner mal obrovský vplyv a dokonca inšpiroval bondovku *Ži a nechaj zomrieť*, na sklonku sedemdesiatych rokov vymizol.

Každý fanúšik kinematografie však vie, že práve keď to vyzerá najhoršie, keď sa pominula všetka nádej a keď sa zloduchovia uškŕňajú na nevinných civilistov na kolenách, ozvú sa čerstvé kroky zvestujúce príchod spasiteľa. V tomto prípade bolo tých spasiteľov hneď osem.

Ako prví sa objavili veľikáni. Najprv „taliansky žrebec“ Stallone, bývalý bitkár s citlivou dušou a búrliváckymi sklonmi. A potom takzvaný „rakúsky dub“ Schwarzenegger, bývalý kulturista s chlapčenským úsmevom a gorilím hrudníkom. V ich šlapajach pokračovali o čosi ľahší, ale o nič menej smrteľní nasledovníci: švédsky držiteľ čierneho opasku Dolph Lundgren, čínske dynamo Jackie Chan, belgický zabijacký stroj Jean-Claude Van Damme a zamračený Steven Seagal s vrkočom a neznámym presným pôvodom. Neskôr sa do partie pridali aj dvaja čistokrvní Američania: karatista Chuck Norris a ležérny Bruce Willis so svojím úškrnom.

Každá z týchto hviezd si prisvojila osobitý štýl, akým používala svoje smrteľné umenie. Spoločne však Amerike, ale aj zvyšku sveta priniesli nový pocit poslania – hoci takého, aké Jimmy Carter zrejme nemal na mysli. Vyhladzovaním celých armád, likvidovaním légii atentátnikov a masakrovaním teroristov nanovo vytýčili medzičasom zahmlenú hranicu medzi

dobrom a zlom. Či už boli ich nepriateľmi sovietski vojaci alebo pouliční díleri drog, ich filozofia bola taká prostá, že ju pochopilo aj dieťa, ktoré sa na nich potajme dívalo spoza gauča: nikdy sa nevzdávať, nikdy nepustiť spúšť, nikdy neprehrať. „Utekať pred vlastným strachom je bolestivejšie, než mu čeliť,“ kázal Chuck Norris vo filme *Hitman*. Hral aj v sérii filmov *Nezvestní v boji*, v ktorej autori prepísali vietnamskú vojnu tak, aby mala šťastný koniec.

V tomto období sa objavili aj mnohé ďalšie filmové hviezdy, ktoré prišli záporákom nakopať zadok. Od Sigourney Weaverovej vo *Votrelcovi* a Harrisona Forda v sérii *Indiana Jones* až po trochu vyziabnutejšieho Ralpha Macchia v *Karate Kid*. Ďalším hercom ako Fredovi Williamsonovi, Linde Hamiltonovej, Cynthii Rothrockovej a neskôr Wesleymu Snipesovi nechýbali talent či fyzická, prípadne oboje, ale Hollywood im v osemdesiatych a deväťdesiatych rokoch nenúkal toľko príležitostí. Charizmatický Carl Weathers mal neuveriteľne blízko k tomu, aby pretavil svoje účinkovanie v *Rockym* a *Predátorovi* a stal sa skutočnou akčnou hviezdou, hral hlavnú rolu v *Akčnom Jacksonovi*, ale keď sa pokračovaniu komerčne nedarilo, presunul sa do televízie. Spomínaná osmička však bezkonkurenčne dominovala veľkému plátnu, málokedy sa nechala zlákať lákavým volaním dramatického a komediálneho žánru a bezpečne si uzurpovala kultúrnu dominanciu. Jej členovia boli posadnutí formovaním svojho tela, hltaním proteínových nápojov a znova, znova a znova sa vydávali na pochod do bitky. Výmenou za svoje obety získali kľúče od Hollywoodu a davy fanúšikov, ktorých oddanosť sa nezastavila ani pred nákupom štrúdle podľa receptu Schwarzeneggerovej mamy za 8,95 dolára. Tieto hviezdy sa topili v záplave peňazí, fanúšičiek, mali k dispozícii špičkové súkromné lietadlá a otvorené všetky dvere. Ešte aj nový prezident si chcel u nich prihriať akčnú polievočku. Keď v roku 1985 Stalloneho pozvali do Bieleho domu, poprosili ho, aby

so sebou priniesol podpísaný plagát k filmu *Rambo II*. Dnes sa nachádza v Reaganovej prezidentskej knižnici a múzeu.

Dnes sú tieto akčné filmy poznačené komplikovaným dedičstvom. Mnohé pôsobia primitívne, ako relikty starého sveta (často so silným xenofóbnym kontextom, keď príslušníci cudzích kultúr, či už Arabi, Afričania alebo Rusi, vystupujú ako zlovoľné monštrá posadnuté zničením Ameriky). A nech už boli tie filmy akokoľvek inšpiratívne (niekedy, ako napríklad v Ceaușescovom Rumunsku, dokonca pomkli zástancov za slobodu vo svete k boju za demokraciu), tisíce akčných snímok a ich tvorcov mali aj svoju odvrátenú stránku. Viacerých tvorcov po zvyšok kariéry prenasledovali obvinenia zo sexuálnych útokov a obťažovania. Intenzívne prejavy maskulinity, ktoré sršali zo všetkých snímok, mali potenciál zvädzať ľudí k nadužívaniu a zneužívaniu moci. A netýkalo sa to len mužov so zbraňami, ale niekedy aj tých, ktorí ich uctievali. Ak nemal život cenu na plátne, nemusel ju mať ani mimo neho.

Napriek všetkému je však nepopierateľné, že tie filmy majú dodnes bohovský náboj. Keď ich vnímame ako celok, ide o jedinečný okamih v dejinách – bezpochyby neopakovateľný zlatý vek, keď sa v multikinách ozývalo dunenie delostreleckej palby, keď vzduchom svišťali štiplavé poznámky a kromaňónski bojovníci sa týčili do výšky ako mrakodrapy. Než sa v každom filme objavili hrdinovia so superschopnosťami a kým digitálne efekty vylepšili každú bitku, na toto plátno si mohli diváci projektovať svoje nádeje a fantázie. Nech už sa bojovalo kdekoľvek, v džungli, na vrchole hory, tridsaťpäťposchodovej budovy alebo na zimnom štadióne, na Zemi, na Marse alebo v skromnom boxerskom ringu, vždy sa tam mihali tvrdé päste – a mihajú sa dodnes.

A celé sa to začalo ôsmimi hladnými mužmi, ktorí dychtili po bitke.

1. KAPITOLA

ŽREBEC

LEVÍ MOČ je štipľavá kvapalina. Štípe v očiach. Páli v hrdle. Odporne zapácha. Takže keď ním bol Sylvester Stallone premočený, dosť mu to pokazilo deň.

Písal sa rok 1970 a tento dvadsaťštyriročný muž bol na svojom newyorskom pracovisku. Každé ráno sa vybral na stanicu podzemky a opustil svoj byt na rohu 53. a Lexingtonskej ulice, za ktorý mesačne platil nájomné 71 dolárov. Bola to taká špinavá diera, že Stallone pred kamarátmi žartoval, že za podnájomníkov má šváby. Po krátkej ceste mestskou džungľou vkročil do dvaapolhektárovej zoo v newyorskom Central Parku. Prešiel popri stánkoch so suvenírmí so vznášajúcimi sa balónmi a zvieracích chrumkách, okolo legendárneho bazéna pre tulene a medvedieho výbehu, až dorazil k budove z červených tehál, ktorá bola domovom veľkých mačkovitých šeliem. Zvnútra naňho zazerali leví obyvatelia, o ktorých sa mal starať. Bol medzi nimi aj King Kado, ktorého ako mláďa zázračne našli na území parku, a Bobby, ktorý každý deň s chuťou zhltol osem kíl konského mäsa.

Sprvu to nevyzeralo ako zlé miesto. Teraz sa však už Stallone neusmieval. Po prvé zarábala len 1,12 dolára za hodinu a po druhé sa doslova brodil v hovniach – za pomoci metly a hadice čistil levie výkaly. A keď si v nich raz namočil

nohavice, ktoré mu potom smrdeli tak príšerne, že cestou domov ľudia utekali z jeho vagóna, povedal si, že toto nie je život, pri ktorom by chcel zostať.

„Nie je veľa ľudí, ktorí by mohli pozorovať levy pri štaní,“ zdôveril sa o niekoľko rokov. „Môžem vám povedať, že trafia na päť metrov a po mesiaci pod ich prúdom som si povedal, že toho mám dosť.“

Stallone bol dole, ale to sa mu v tom čase stávalo často. Jeho odhodlanie za každú cenu účinkovať na pódiu ho krátko pred pôsobením v zoo priviedlo k tomu, že sa pre potreby jedinej hry Pabla Picassa *Túžba chytená za chvost* sám premenil na zvieru. Slávny maliar túto oplzlú, výnimočne inscenovanú burlesku napísal počas troch rušných dní v roku 1941 a koncom šesťdesiatych rokov vyvolala vo Francúzsku pobúrenie, lebo sa povrávalo, že herci pri nej skutočne močia na pódiu. Nejedno obočie zdvihlo aj naštudovanie so Stallonem, ktorý hral skackajúcu, na minotaura sa ponášajúcu postavu.

Stallone sa pri tvorbe tohto diela chcel vnímať ako rodiaci sa osvietený umelec. Na Miamskej univerzite sa ponoril do hodnotnej literatúry od Albeeho po Zolu, takže angažmán vo svete experimentálneho divadla sa mu zdal ako práve to, čomu by sa mal venovať. Nič to, že to predstavenie nehrali na Broadwayi, ba ani mimo Broadwaya, ale ako Stallone povedal – „mimo mimo Broadwaya“. V tomto prípade to znamenalo bronxskú štvrt' Pelham Parkway. Mohol to byť prvý krok jeho veľkolepej kariéry. Jediný háčik bol v tom, že keď si vyzdvihol kópiu scenára, ledva v ňom ničomu rozumel.

„Je to jediná hra, ktorú Picasso napísal, a je na to dobrý dôvod, pretože bola strašná,“ vysvetľoval neskôr Stallone. Nemala zápletku. Vystupovali v nej postavy ako Cibula, Veľká Úzkosť a Šteniatka. Na javisku sa mali naraz ozývať smiech a prdenie. Jedna z tých príčetejších javiskových poznámok znela: „Objavia sa tancujúce tiene piatich opíc pojedajúcich

mrkvu.“ A keď Stallonemu ukázali jeho kostým, premkol ho *naozaj* zlý pocit. Aby nadobudol podobu svojej spolovice ľudskej a spolovice býčej postavy, mal si nasadiť červené rohy, do rozkroku si vložiť strapatú červenú parochňu a obrovský falošný penis, ktorý mu spôsobil poriadne problémy. „Bola to obrovská červená haraburda, ktorú ste si museli skrútiť a vopchať do predvádzacích plaviek, lebo bola fakt otravná,“ vybavuje si. „Fakt sa s tým nedalo chodiť.“

Keď raz večer skackal po ošarpanom pódiu, penis sa mu vymanil zo svojho látkového väzenia a ako pružina sa mykal hore a dolu, čím vyvolal vlnu neželaného smiechu. Po nasledujúcom predstavení skončil v nemocnici, keď ho jeden z hercov postriekal hasiacim prístrojom a zalepil mu ústa a oči. Tento incident zároveň znamenal stiahnutie predstavenia z repertoára po celých troch týždňoch a na Stalloneho tvári na nasledujúce štyri mesiace zanechal neprirodzený hnedý odtieň.

Táto absurdná výprava do absurdnej drámy by menej odhodlaného človeka vyhnala späť do náruče obyčajného života. Sylvestra Stalloneho však nemohli odradiť býčie, ba ani len levie genitálie. Kedykoľvek sa mu do mysle vkradli pochybnosti, zhlboka sa nadýchol a vyhnal ich preč.

Napokon, jeho literárny hrdina Edgar Allan Poe mu práve na takú príležitosť pripravil slová. „Tí, čo snívajú cez deň, sú znali mnohých vecí,“ napísal Poe, „ktoré unikajú tým, čo snívajú len v noci.“

Stalloneho najväčším problémom bola od začiatku jeho tvár. Nebola to zlá tvár, vlastne bola veľmi výrazná, so záдумčivými očami a zmyselnými perami. Lenže 6. júla 1946, v ten upršaný a veterný deň, keď v New Yorku prišiel na svet, sa niečo pokazilo. Keď sa Sylvester vynoril z matkinho lona a službukonajúci lekár mu kliešťami zovrel hlavu, prisilno ich zovrel a pretal mu tvárový nerv nad hornou perou.

Toto zranenie poznačilo Stalloneho výslovnosť. „Pripomína hrdelné tóny mafiánskeho nosiča rakvy,“ zažartoval raz svojím chrapľavým, trochu šušľavým hlasom. Zároveň to zranenie poznačilo jeho vzhľad so zľahka ovisnutou ľavou polovicou tváre. V škole ho deti častovali prezývkami ako Krivohuba, Sylvia či Pán Zemiaková hlava. „Naozaj som pripomínal Pána Zemiakovú hlavu, bol som úplne neforemný,“ povedal v roku 1990 jednému reportérovi. „Ako predloha pre nočnú moru,“ povedal zasa druhému. „Keby som súťažil s buldogom, povedali by ste, že buldog je na tom lepšie.“

Toto šikanovanie by nemuselo mať taký vplyv, keby vyrastal v harmonickej domácnosti. Lenže v newyorskej Hell's Kitchen a neskôr v Montgomery Hills v Marylande žil v rodine, ktorá mala od harmonickej veľmi ďaleko. Jeho otec Frank s nízkou, ale mohutnou postavou sa popri snoch o kariére speváka neúspešne usiloval udržať nad vodou svoje holičstvo. Jeho matka Jacqueline v nočných baroch predávala cigarety. Peňazí bolo málo a citovej podpory ešte menej. Stollene si spomína len na dve príležitosti, keď ho mama pobozkala a svojho otca prirovnával k citovo nestabilnému surovcovi Stanleyemu Kowalskému z predstavenia *Električka zvaná túžba*. Tvrdil dokonca, že svojho otca videl zjesť surového vrabca, udrieť pästou koňa a bez anestézy si zašívaf ranu – pravda, nie všetko naraz. Sylvester a jeho brat Frank junior často dostávali bitky, ktoré opakovane sprevádzali dve otázky: „Prečo nie si múdrejší? Prečo nie si silnejší?“

Začala sa v ňom hromadiť zlosť. Stallone vyzeral ako šestákový gangster a čoskoro sa tak začal aj správať. Brázdil svoju štvrt' a tehlami zabíjal muchy na autách. Keď jedného dňa s dáždnikom zoskočil zo strechy a zlomil si kľúčnu kosť, jeho otec povedal Jacqueline: „Z toho chlapca nikdy nebude prezident. Porodila si idiota.“ Kým oslávil dvanásť rokov, stihol si dolámať ďalších desať kostí. Opakovane ho vyhadzovali zo škôl a v jednej z nich ho učitelia zvolili za žiaka,

„ktorý s najväčšou pravdepodobnosťou skončí na elektrickom kresle“.

Prvou veľkou zmenou bol rozvod. Jeho rodičia spoločný život odpískali v roku 1957. Nasledovala Filadelfia, kde Jacqueline začala nový život s tamojším pizzovým kráľom Tonym Filitim. A potom prišiel film, ktorý všetko zmenil. Keď Stallone v trinástich rokoch v kine videl film *Herkules a kráľovná lýdska* v hlavnej úlohe s bývalým držiteľom titulu Mr. Universe Stevom Reevesom, neopantali ho herecké výkony. Napokon, nebolo to tak dávno, čo zaspal pri filme *V prístave*. Zaujala ho *sila*: Reevesove napäté šlachy, navreté žily a svaly také mohutné, že mohli každú chvíľu roztrhnúť plátno.

„Bolo to, ako keby som videl mesiáša,“ spomínal si neskôr Stallone. „Týmto chcem byť, povedal som si.“

Dalo sa za pomoci sily vymaniť z toho všetkého? Zo šikanovania, z bitiek, zatrpknutosti? Nevychovaný tínedžer tomu uveril. Každý kus domáceho nábytku sa stal provizórnym cvičebným náradím. Vždy keď naňho niekto namieril objektív, napol svaly, akoby bol Steve Reeves – až na chýbajúcu mužnú bradu a tógu. Aj jeho matka vymenila nočný život za cvičenie, otvorila si ženské fitnesscentrum U Barbely a prívetivo sa usmievala aj vo chvíľach, keď Stallone na konce metly zavesil betónové tvárnice a začal s nimi cvičiť.

Otcova surová otázka „Prečo nie si silnejší?“ stratila význam, Stallone sa preto upriamril na tú druhú: „Prečo nie si múdrejší?“ Kúpil si slovník anglického jazyka, ktorý však nepoužíval na posilňovanie svalov, ale na čítanie. Každý deň sa naučil jedno nové slovo. So slovníkom sa rozširovala aj jeho predstavivosť. V škole napísal jedenapolstranovú esež o tom, aké by bolo zjesť auto. Dostal päť mínus.

Stále bol výtržník a neporiadnik, v škole z okna vystreľoval šípy a zmastil každé decko, ktoré si z neho uťahovalo, ale v jeho vnútri sa začala formovať aj citlivá umelecká

duša. A keď sa jeho matka dočítala o americkej škole vo švajčiarskych Alpách, kde tak zúfalo potrebovali študentov, že boli ochotní prijať aj štvorkára, ocitol sa v Európe, kde vo výške 1500 metrov našiel prostredie, ktoré tento rozvoj podnecovalo. „Najprv sa mi z nedostatku kyslíka krútila hlava,“ opisoval Stallone. „Všetci nosili baret, briadky, hovorili po francúzsky a netušil som, čo mám robiť.“ Pustil sa teda do skúšania nových vecí. Zmeneným hlasom si na pásku nahrával recitácie básní Walta Whitmana a potom si ich púšťal. Začal maľovať a písať verše. S oneskorením naberal vzdelanie, no nezbavil sa ani svojho pouličného kumštu: za dvadsaťdolarovú odmenu spolužiakov učil, ako simulovať astmatický záchvat.

Až do príchodu do Švajčiarska nejavil o herectvo väčší záujem. Keď Stallone uvažoval o svojej budúcnosti, sníval o kariére pastiera či kováča, o mužných a samotárskych povolaniach. Ako osemročný síce ako skautské vlčá schuti stvárnil dolnú polovicu medveďa Smokeyho, no v dospelosti sa mu to už zdalo zženštilé. Napriek tomu sa na vysokej škole zúčastnil na konkurze na rolu v hre *Smrť obchodného cestujúceho*. Mal zaimprovizovať vetu: „Miláčik, nemôžem ti ponúknuť viac než zopár hviezd a úlomok nesmrteľnosti.“ Učiteľ herectva jeho výkon zhodnotil slovami: „Na človeka, ktorý vyzerá ako neandertálec, to nebolo zlé.“ Stallonemu prischla rola Biffa a raz večer vďaka nezamýšľanej udalosti zažil druhé zjavenie.

„Bol som na pódiu a vôbec som nebol nervózny – mal som pocit, že mám všetko pod kontrolou,“ uviazlo mu v spomienkach. Potom sa mu však situácia vymkla spod kontroly: Stallone v súlade so scenárom odhodil rádio, to však preletelo cez zákulisie a zhodilo veľkú časť kulís. „Všetci sa začali smiať. Lenže dráma na javisku na divákov pôsobila tak mocne, že sa neprestali koncentrovať. Vtedy som si to uvedomil: Chcem robiť toto.“

Napokon, v kolkých povolaniach vás odmenia za to, že zničíte izbu?

V roku 1969 Stallone prišiel do New Yorku. Bol na mizine, ale odhodlaný stať sa hviezdou. Na šesť dní sa usadil vo všami prelezenom byte a ďalších jedenásť nocí prespal na lavičke na autobusovej stanici, kde sa snažil prepočúť hlasy feťákov. Svoj skromný majetok si každú noc za dvadsaťpäť centov odkladal do skrinky v úschovni. Cez deň križoval mestské ulice a hľadal svoju príležitosť. Žiadna však neprichádzala. Jeho prvý konkurz na rolu vo filme *Osud a ľudské oči* bol fiasko. Jeho postava menom Rocky prischla Zooeymu Hallovi, ktorý neskôr zažiaril vo filme *Zmrzačím mamu*.

Namiesto toho sa prvý raz objavil v erotickom filme *Večierok u Kitty a Studa* (ktorý neskôr uvádzali pod názvom *Talian sky žrebec*). Nakrúcal sa dva dni, jeho súčasťou je nahá tancovačka a Stalloneho celkom prvá akčná scéna, v ktorej v zasneženom Central Parku preskočí plot. Ako honorár zinkasoval dvesto dolárov, vďaka ktorým sa dostal z autobusovej stanice, ale snaha nájsť si agenta opakovane narážala na rovnakú reakciu: „O váš typ nie je záujem.“ V praktickom živote v ľuďoch často vyvolával neistotu (jeden predavač naňho vytiahol pištoľ, lebo v ňom videl banditu), ale keď sa pokúšal získať rolu gangstra v *Banánoch* Woodyho Allena, ten ho odmietol ako málo hrozivého. Presnejšie povedané, platilo to až do chvíle, keď si so svojím kamarátom a tiež aspirujúcim hercom zašpinili tváre popolom, natreli si vlasy vazelínou a pri návrate Allena tak vydesili, že im tie roly zveril.

Stallonemu nevychádzal sen, v ktorom si mal niekto všimnúť jeho poetické srdce. V roku 1973 obsadil dôležitú rolu v kontrakultúrnej dráme *Rebel* a rok nato hral vo filme *Páni Flatbushu* o dobrodružstvách štvorčlenného gangu chlapíkov v kožených bundách, ale ani v jednom prípade nebol so svojou rolou stotožnený. A vo *Flatbushi* sa